
DEKLARACIJA
U OBRANU
KLONIRANJA I
INTEGRITETA
ZNANSTVENOG
ISTRAŽIVANJA

(iz časopisa *Free Inquiry*, Tom 17, #3)

Mi, dolje potpisani, pozdravljamo najave velikog napretka u kloniranju viših životinja. Tijekom ovoga stoljeća, fizičke, biološke i bihevioralne znanosti čovjeku su stavile na raspolaganje važne nove sposobnosti. Razmotrimo li njihove štete i koristi, vidimo da su one pridonijele golemom poboljšanju u blagostanju čovječanstva. Kada su pak nove tehnologije postavile opravdana etička pitanja, ljudska je zajednica pokazala sposobnost da se otvoreno suoči s tim pitanjima i da potraži odgovore koji će poboljšati opću razinu blagostanja.

Kloniranje viših životinja postavlja etička pitanja. Treba pružiti primjerene upute koje će spriječiti zloupotrebe, a da pri tome koristi kloniranja postanu maksimalno dostupne. Takve upute u najvećoj mjeri trebaju poštovati autonomiju i izbor svakog pojedinog ljudskog bića. Također, treba učiniti sve da se ne zaustavi sloboda i integritet znanstvenoga istraživanja.

Nitko do sada nije pokazao sposobnost da klonira ljude. Unatoč tomu, sama mogućnost koju suvremena postignuća otvaraju prema kloniranju potaknula je brojne proteste. Brine nas širenje poziva za odgodu, prekid ili oduzimanje sredstava za istraživanje kloniranja, koji dolaze s različitih strana: od predsjednika Billa Clintona iz Sjedinjenih država, predsjednika Jacquesa Chiraca iz Francuske, negdašnjeg premijera Johna Majora iz Velike Britanije, i iz Vatikana u Rimu.

Smatramo da je razum ljudsko najsnažnije oružje u rješavanju problema s kojima se suočavamo. Međutim, razložna je rasprava postala rijetka roba u trenutnoj poplavi napada na kloniranje. Kritičari su očarani paralelama s mitom o Ikaru i Frankensteinom Mary Shelley, te predviđaju grozne posljedice ako se istraživači usude i dalje inzistirati na pitanjima čije odgovore "čovjeku nije dosuđeno da zna". Čini se da iza tih napadačkih i pogrđnih kritika leži pretpostavka da ljudsko kloniranje postavlja mnogo bitni-

ja moralna pitanja od onih s kojima smo se dosada sretali u napredovanju znanosti i tehnologije.

Koja moralna pitanja postavlja ljudsko kloniranje? Neke religije uče da su ljudska bića bitno drukčija od svih drugih sisavaca – da je ljudima Bog usadio besmrtnu dušu, što im daje vrijednost koja se ne može uspoređivati s vrijednošću drugih živih bića. One smatraju da je ljudska priroda jedinstvena i sveta i stoga se bijesomučno odupiru znanstvenome napretku koji bi riskirao da promijeni tu “prirodu”.

Premda su takve ideje duboko ukorijenjene u dogmi, mi postavljamo pitanje, trebamo li tu dogmu koristiti u odluci o tome smiju li ljudska bića imati koristi od nove biotehnologije. Što se znanosti tiče, *Homo sapiens* je član životinjskog carstva. Ljudske se sposobnosti od sposobnosti viših životinja razlikuju u stupnju a ne suštinski. Bogati repertoar ljudskih misli, osjećaja, aspiracija i nada nastaje iz elektrokemijskih moždanih procesa, a ne iz besmrtne duše koju nikakav instrument ne može otkriti.

Pitanje koje se neposredno postavlja u postojećoj raspravi o kloniranju jest stoga: imaju li zagovornici nadnaravnih i duhovnih idejnih shema, stvarne i smislene kvalifikacije da nešto pridonese toj raspravi? Naravno da svatko ima pravo da ga se čuje. Ali vjerujemo da postoji stvarna opasnost da istraživanja s golemim potencijalom i korišću budu odložena i zabranjena samo zbog toga što se sukobljavaju s nečijim religioznim uvjerenjima. Važno je istaknuti da su slične religiozne primjedbe nekoć postavljene na račun autopsije, anestezije, umjetne oplodnje i cijele genetske revolucije našega doba. Unatoč tomu iz takvih je postupaka proizašla golema korist. Stav da je ljudska priroda ukorijenjena u ljudskoj mitskoj prošlosti, prilikom moralnog odlučivanja o kloniranju ne bi trebala biti naša primarna briga.

Mi ne vidimo imanentne etičke dileme koje proizlaze iz kloniranja viših životinja. Isto nam se tako ne čini da će budući razvoj u kloniranju ljudskih tkiva ili čak u kloniranju ljudskih bića stvoriti uvjete i probleme koji bi nadilazili sposobnost ljudskog razuma da ih riješi. Moralna pitanja koja postavlja kloniranje nisu niti veća niti temeljnija od pitanja s kojima su se ljudi već susreli u tehnologijama kao što su nuklearna energija, rekombinantna DNA ili kompjutorsko šifriranje. Ta su samo nova pitanja.

Povijesno gledano, ludistička opcija, koja se trudi povijesni sat vratiti unatrag, i ograničiti ili zabraniti primjenu već postojećih tehnologija, nikada nije dokazala svoj realizam ili produktivnost. Potencijalne su koristi kloniranja tako goleme da bi bila tragedija kada bi prastare teološke

skrupule dovele do njegova ludističkog odbacivanja. Stoga se zalažemo za nastavak istraživanja i za odgovorni razvoj tehnologija za kloniranje, za širu predanost ljudskim ciljevima kako bi se spriječilo da tradicionalistički i mračnijački stavovi bezrazložno zaustave korisna znanstvena istraživanja.

Potpisnici

- Pieter Admiraal**, liječnik, Nizozemska
Ruben Ardila, psiholog, Kolumbijsko Nacionalno sveučilište, Kolumbija
Sir Isaiah Berlin, umirovljeni profesor filozofije, Sveučilište u Oxfordu, Velika Britanija
Sir Hermann Bondi, član Kraljevskog društva, Churchill College, Sveučilište u Cambridgeu, Velika Britanija
Vern Bullough, profesor medicine, Kalifornijsko državno sveučilište, Northridge, Sjedinjene Države Amerike
Mario Bunge, profesor filozofije znanosti, Sveučilište McGill, Kanada
Bernard Crick, umirovljeni profesor politologije, Birkbeck College, Sveučilište u London, Velika Britanija
Francis Crick, dobitnik Nobelove nagrade za fiziologiju, Salk Institut, Sjedinjene Države Amerike
Richard Dawkins, Charles Simionyi profesor za javno razumijevanje znanosti, Sveučilište u Oxfordu, Velika Britanija
José Delgado, ravnatelj Centra za neurobiološke studije, Španjolska
Paul Edwards, profesor filozofije, New School for Social Research, Sjedinjene Države Amerike
Antony Flew, umirovljeni profesor filozofije, Sveučilište Reading, Velika Britanija
Johan Galtung, profesor sociologije, Sveučilište u Oslu, Norveška
Adolf Grünbaum, profesor filozofije, Sveučilište u Pittsburghu, Sjedinjene Države Amerike
Herbert Hauptman, Nobelovac, profesor biofizikalnih znanosti, Državno sveučilište New York, Buffalo, Sjedinjene Države Amerike
Alberto Hidalgo Tuñón, predsjednik Asturijskog filozofskog društva, Španjolska
Sergei Kapitza, predsjednik Moskovskog instituta za fiziku i tehnologiju, Rusija
Paul Kurtz, umirovljeni profesor filozofije, Državno sveučilište New York, Buffalo, Sjedinjene Države Amerike

**Deklaracija u obranu
kloniranja i integriteta
znanstvenog istraživanja**

Gerald A. Larue, umirovljeni profesor arheologije i biblijskih studija, Sveučilište Južne Kalifornije, Los Angeles, Sjedinjene Države

Thelma Z. Lavine, profesor filozofije, Sveučilište George Mason, Sjedinjene Države Amerike

José Leite Lopes, ravnatelj Brazilskog centra za fizikalna istraživanja, Brazil

Taslima Nasrin, spisateljica, liječnica, socijalni kritičar, Bangladeš

Indumati Parikh, reformist i aktivist, Indija

Jean-Claude Pecker, umirovljeni profesor astrofizike, Collège de France, Francuska akademija znanosti, Francuska

W. V. Quine, umirovljeni profesor filozofije, Sveučilište Harvard, Sjedinjene Države Amerike

J. J. C. Smart, profesor filozofije, Sveučilište u Adelaidu, Australija

V. M. Tarkunde, reformist i aktivist, Indija

Richard Taylor, umirovljeni profesor filozofije, Sveučilište u Rochesteru, Sjedinjene Države Amerike

Simone Veil, bivši predsjednik Europskoga Parlamenta, Francuska

Kurt Vonnegut, romanopisac, Sjedinjene Države Amerike

Edward O. Wilson, umirovljeni profesor sociobiologije, Sveučilište Harvard, Sjedinjene Države Amerike